

René Voillaume

AZ ÉLETBE ÉPÍTETT IMÁDSÁG

Számot adott-e vajon magának Jézusról nevezett Károly testvér, milyen következményekkel járhat elhatározása, mikor eljött a trappista kolostorból és eltökélte magát egy olyan hivatás követésére, amely a tuareg néppel forrasztotta egybe hosszas vezeklésben és mindentől való elszakadásban megérlelődött életét? Nem tudom. Mi sem gondoltunk erre, amikor a nyomába szegődtünk, mi sem tudtuk, hová vezet bennünket az Úr. Csak azt tudtuk, hogy ha Charles de Foucauld-t akarjuk követni, hűségesnek kell lennünk a szegénységhez, de olyan szegénységhez, amely a szegények sorsának megosztására visz. Tudtuk, hogy nagylelkűen kell élnünk az eukarisztikus imában, miközben megőrizzük azt a rendelkezésre állást minden ember iránt, ami őbenne mindig megvolt. Lassanként sor került a megvalósításra különféle környezetekben, mert szegény környezetben nem volt hiány. Tudom, zavarba jöhetünk, ha látjuk, hogy a testvériségek máris szétszóródtak a legkülönbözőbb országokban, bár alig vagyunk száznál többen. Csakugyan, élnek testvériségek nemcsak Algír szegény arab nomádjai vagy a francia munkások között, hanem fekete törzsek körében Kamerunban, Santiago de Chile külvárosában, Szíriában és a bretagne-i tengerészek közt. Mindenütt megértettük - nemcsak a helyi körülmények sürgetése folytán, hanem a testvérek szívének belső indításából -, hogy a legszegényebbek felé kell tartanunk, és habozás nélkül megosztanunk életkörülményeiket.

De a szegények életét megosztani nem annyit jelent-e, hogy olyan életritmusba kerülünk, ami összeegyeztethetetlen az imával? Egy kérdőjel merül fel itt; ilyeneket hallunk: „Lehet-e szerzetesi életet élni ilyen körülmények között? Meg tudjátok-e őrizni az imádságos lelkületet?” Mi bizakodva tovább haladtunk, Istenre hagyva, hogy vezessen bennünket.

Néhány évi tapasztalat után, miután a legkülönbözőbb környezetekben élő testvérek problémáinak megoldására kaptam felhívást, ideje, hogy néhány következtetést vonjak le az imádságra vonatkozólag, szóljak arról az útról, amit Isten működése ilyen élethelyzetekben követhet, hogy egy lelket az imádságra vezessen. Hiszen a munkásnak, a kézművesnek, a bányásznak, a halásznak ez a kemény életritmus nem az emberek nagy részének élete-e? Itt válik súlyossá a kérdés, mert így vetődik föl bennünk: „Lehetséges-e az emberek nagy része, a szegények, a mindennapi fáradságos munkára ítétek számára, hogy hűek maradjanak az Úr imádságra szólító parancsához; egyesülhetnek-e Istennel, imádkozhatnak-e Hozzá?” Ezért a testvériségek tapasztalata és a felelet, amit erre a kérdésre adhatunk, az egész világot érdekli.

Ha arra gondolunk, hogy egy lélek a bensőségesebb ima élete felé vonzódik, önkéntelenül is a kolostor jut az eszünkbe. Tudjuk, hogy egyes lelkek számára ez az egyetlen lehetséges út. De azt is tudjuk, hogy nem mindenki juthat el az imaélet kiteljesedésére a mindenből való kivet- közés és a magány, a csend és az emberi tevékenységektől való visszavonulás útján.

Hogy megtudjuk, vajon egy út célhoz vezet-e, először jól meg kell értenünk ezt a célt. Mi az imádság, és milyen rejtett utakon tud Isten egy lelket az imára vezetni? A beteljesedett imáról beszélek, arról, amit a Szentlélek kelt a szív mélyén; arról az egyszerű imáról, amely a lélek egyesülése Istennel a csendben, arról, amelynek csakis a Szentlélek a mestere. A Lélek a saját útjait járja, és a mi feladatunk az, hogy elkészítsük munkálkodásának ösvényét. Ha megkérdezzük az isteni egyesülésre elért lelküket, megtudjuk, hogy a lelkük isteni birtokbavételét megelőző munka fájdalmas volt, sötétséget, mindenből való kivetközést, elszakadást jelentett. Ha a monasztikus és elmélkedő élet keretét képzeljük a kiváltságos eszköznek, hogy előkészítsük lelkünket Istennek erre a birtokba vételre, akkor fennállhat a kockázat, hogy az elmélkedést és a szemlélődésnek egy bizonyos, még

túlságosan természetes formáját (nem szeretnék nem szabatos szót használni) összetévesztjük a hiteles keresztény imával, az Istennel való egyesüléssel, amit Jézus imaszelleme hoz létre a lélek mélyén.

Amikor egy lélek elér az Istennel való egyszerű egységre, akkor már nincs szó sem elmékedésről, sem értelmi készségről, hanem kivetkőzésről, lemondásról, hitről és szeretetről. Jól tudjuk, hogy nincs más imára vezető út, mint a hit, amely a mindig növekedni vágyó szeretet erőfeszítései nyomán kifosztja magát mindenből. Keresztes Szent János klasszikus tanításához csatlakozunk itt. A szerzetes külső elszakadása, aki elkülöníti magát a tevékenység és a mindennapi foglalatosságok világától, rendes körülmények között a teljes belső elszakadásra kell hogy vezessen, különben kolostora semmit sem használt neki. Ha ez a belső elszakadás nem válik a lélek fájdalmas elmélyülésévé, akkor Isten nem vette igazán birtokába a lelket. Igaz az az állítás, hogy a szerzetesek és szerzetesnők nem mind érkezik el eddig az egyesülésig Istennel. És ugyanúgy igaz az is, hogy a munka világában, a szegények, a gondoktól gyötörtek között van, aki elérkezik eddig. Lehetséges tehát egy másik út is, mint a kolostori életföltételek, hogy együttműködjünk az isteni cselekvéssel, és lelkünket az imára vezessük. Ez az út érdekli az emberek többségét, ezt választották a mi testvériségeink, és most ezt kell próbálnunk meghatározni.

Krisztus életét kellene megkérdeznünk. Kétségtelenül tudjuk, hogy az Ő esete páratlan, hiszen Ő élvezte a teljes boldogító istenlátást, ami már fölvetése előtt megoldaná a problémát. Krisztus imája tehát földi életében egyedüli jellegű volt. De azt is tudjuk, hogy Jézus teljesen ember volt, és az imában mindenk ellenére alá kellett vetnie magát a rendes emberi törvényeknek, hogy imájának módja példánkká és vezérlőnké legyen.

Mit találunk Krisztus életében, ha kivesszük a pusztában töltött negyven napot? Teljesen átadott, mindenestül az emberek rendelkezésére áll, sőt vándoréletében úgy találjuk, hogy szánja a tömeget, ott van köztük, állandóan adja magát. Mégis érezzük, hogy ebben a keretben állandóan jelen van az ima abban a vágyban, hogy minden embert megmenten. Azt is tudjuk, hogy napjai fárasztóan zsúfoltak voltak, és gyakran még enni sem maradt ideje.

Még mást is találunk az Üdvözítő életében. Megtaláljuk a fájdalmas imát, legfőképpen a Getszemániban. Ha Krisztus élete egy csúcs felé tart, akkor az minden bizonytal a halál, és pedig a kereszthalál; és ha van életében csúcsa a szeretetnek, az halálküzdelmének ideje. Már pedig jól látjuk, hogy ezekben a percekben az Úr nem élvezett békét és csendet, amit mi szokásosan a mély ima elengedhetetlen feltételének tekintünk. A Getszemániban imája gyötrelmes belső küzdelemben megy végbe; fáradtan, a rossz és a bűn közepett, amibe a világ elmerül. Nem merjük elemezni, mi töltötte el Krisztus lelkét végső sóhaja idején; de gondolhatunk arra a fönséges imára, ami ebben a pillanatban életének felajánlása volt, mikor mindent odaadott, hogy megmentse az embereket. Nos, ebben az egyedülálló pillanatban Krisztus nem élvezett olyan körülményeket, amelyeket mi a szemlélődésre kedvezőnek ítélünk. Azok a körülmények, amelyek közt ő akkor érintkezett Istennel, más út felé mutatnak.

Már most mit látunk a szegények életében? Milyen nehézségekkel találkozik a munka, a nyomorúság és a fáradság közepett imádkozni igyekvő lélek? Mindenekelőtt ott a kimerültség. Ha az ember egy munkanap végén imádkozni akar menni, megállapítja, hogy a szelleme üres: „Nem tudok imádkozni. Üres a lelkem.” Továbbá úgy találja, hogy belemerült a gondokba, a mindennapi szenvedésekbe, a bűnbe. Mindez teljesen elárasztja. Valósággal üldözik a földi dolgok, az anyag. Lehetséges-e ilyen légkörben, hogy kellő állapotban legyünk az imához? Tegyük még hozzá ehhez a fáradsághoz, a bűnnel való érintkezéshez a képességeknek és a szellemnek azt a fokozódó elanyagiasodását, amit a modern élet hoz magával, azt a kimerítő ritmust, ami lélegzethez sem enged jutni. Íme, a szegények élete. És ráadásul ott az idő, amit mások vesznek el, mintegy felfalva bennünket. Van-e mindezen közben még valami útja az imának? Vagy pedig annyi lélek valóban zsákutcába jut? El lehet-e jutni a mély imáig, vagy más szóval: képesek vagyunk-e tökéletes

kereszténnyé válni ilyen körülmények között? Merném állítani, hogy eleve, habozás nélkül igennel kell felelnünk. El sem gondolhatjuk, hogy Isten a szegények tömegét, azokat, akik iránt előszeretettel viseltetett, arra ítélné, hogy ne egyesüljenek vele az ima szeretetaktusában, a Vele való találkozás vágyában. De akkor meg kell tanítani ezeket az embereket, hogy vegyék igénybe a kényszerű és ugyanakkor rendelkezésükre álló utat. Ehelyett nagyon is gyakran bátorságukat veszítik, amikor életükben megvalósíthatatlan imaföltételeket írnak elő nekik: azt mondják, hogy az imádság föltétele a csönd, a képzelet és az emlékezet bizonyos előzetes megtisztítása. Ők pedig nem gondolják, hogy ez életükben megtalálható. Igen, meg kell mondani, hogy Isten más utakat is választhat, hogy egy lelket elvezessen az imádságra, nekünk pedig meg kell ismernünk ezeket, hogy együttműködhessünk vele. Nincs szükség arra, hogy kedvünket vevő hasztalan erőlködéssel próbáljunk beiktatni napjainkba alkalmatlan imagyakorlatokat és imaformákat.

Imádkozni szükséges, sőt el kell tudnunk jutni az ima tökéletességére is. Az a lélek, aki ezt eltökélte és bízik Krisztusban, mert tudja, hogy az út végén az Úr áll, képes eljutni a tökéletes imára. De ha ezt egyszer elhatároztuk, akkor tudnunk kell illúziók nélkül belenézni az életünkbe, mert bátorságra van szükségünk. Nem könnyű annyi bátorságot meríteni, hogy elismerjük Isten követelményeit. Mert azok talán nem kisebbek, mint a szemlélődők irányában támasztottak, csak másfélék. Semmi kétség: összezárt lábbal át kell ugraniuk a meditáció előkészítő szakaszát, ami teljesíthetetlen feltételeket szab számukra, hogy egyenest a hit sötét útján tartsanak az Isten munkájával való együttműködés felé. Ez az ima a Szentlélek műve lesz. Ez minden helyzetben lehetséges. Egy haldokló imádkozhat. Egy munkától elállatiasodott ember imádkozhat. A végső ima a hit sötét találkozásában megy végbe. A hit pedig nem más, mint az odatapadás erőfeszítése, túl minden képen, a képzelet minden fogalmán; és errefelé kell tartanunk, egyenesen, Isten segítségével.

Hogyan megyünk errefelé? Hogy elérjünk az éjszakának, a sötétségnek erre a fokára, meg kell dolgozni a lelket. A kolostorban is abban áll Isten munkája a lélek mélyén, hogy kifosztja. Ez úgy történik, hogy egymás után felülemelkedik az imádság egyes formáin. A szegény, a szenvedő, kínlódó ember nem választhatja ezt az utat. Neki nyomban a hitbe kell belevennie magát. Ez kemény, fájdalmas; imája is kemény, fájdalmas, mert fáradtan, szenvedve végzi, és sokszor van sötét. Nem vetheti be az emberi képességeket, amelyek az elmélkedést gyümölcsössé teszik. Csupasz lelkét kell felajánlania a Szentlélek tevékenységének. Ő megmarad a hitben; és ha van türelme kivárni Isten cselekvését, biztos vagyok benne, hogy az elérkezik, mert a mélyben a bátorság érvényesül. Az imához sok bátorságra van szükség, ezt nem lehet eleget ismételni. Fáradtság, szenvedés, a bűnnel való érintkezés, mindaz, amit a szegény életében találunk, arra szolgálhat - ha ő is úgy akarja -, hogy elszakadjon mindentől, hogy elmélyüljön belső kifosztottsága. És amikor erőlködni kell, hogy ebben az állapotban megmaradjon Isten előtt, az így létrejövő kifosztottságot Isten utolsó készületül használja fel a leírhatatlan egyesülésre.

Ritka még a kolostorban is, hogy Isten titkos munkája ne vegyen igénybe a tisztuláshoz külső eszközöket. Ha próbáljuk megérteni a szentek, mondjuk egy Szent Teréz lelkében végbement munkát, jól látjuk, hogyan használta fel Isten a nővéreit és a kolostori élet egy sor mindennapi eseményét, hogy kifossa önmagából, hogy belső elmélyülésre vezesse. Nincs-e a szegény életében is egy csomó dolog, ami lelkének kifosztására szolgál? Kell tudnunk néha behatolni ezekbe a létfeltételekbe, és elmondani magunknak: amikor az ember így felajánlja magát ennek a keménységnek, ennek a sötétségnek, akkor elébe megy Isten művének. Mert így Ő felhasználhatja ezeket a szegényes eszközöket a belső kifosztásra és arra, hogy a lelket egyesülésre vezesse. Ha a lényegi szegénység, vagyis a belső kifosztottság csakugyan evangéliumi érték, ha kiváló érték, ami előkészít Isten befogadására, - ha mindez igaz, akkor azt kell mondani: a szegény emberek élete nem kedvezőtlen helyzet az Istennel való egyesülésre.

Azonban vannak az élet keménységében, a gondokban és a fáradtságban határok, olyan határok, amelyeket nem lenne szabad áthágni, különben az ember képtelenné válik

Istenért élni. Ez igaz, és sok élet drámája ebben a határban rejlik. Bizonyos fajta munkák, a nyomorúság egy bizonyos foka olyannyira embertelen, hogy nem engedi a lelket keresztény módon élni és az imáig eljutni. Ujjunkkal érintjük itt a társadalmi reformok égető szükségét. Ezt a szükségét nem hangoztatják eléggé, és a keresztények többsége nem vett róla megfelelően tudomást. Az emberek mérhetetlen tömege nemcsak hogy nem tud eljutni a tökéletes imára, hanem még csak nem is élhet keresztényként. Maguk a testvériségek sem gyakorolhatnak bizonyos munkákat, mert akkor nem tudnák többé biztosítani a szükséges emberi feltételeket az Istennel való egyesüléshez. De nem kell-e elmenniük az ilyenek közé is, hogy reménység legyenek a kétségbeesők között? Meg kell lennie a lehetőségnek, hogy - megfelelő óvatossági rendszabályokkal - igazán beleilleszkedjünk az ilyen környezetekbe is. Ez a helyzet a Concarneau kikötőbeli tengermelléki testvérekkel. Kikötők szerint különböző fajtái vannak a halászatnak; Concarneau-ban igen bajos, mert sem maszek, sem ipari jellegű, és mind a kettő kellemetlenségeiből kijut neki. Ott kell lenniük az emberekkel, hogy tanúságot tegyenek.

Eljutottunk egy második tényezőhöz, ami szükséges a szegények életében, hogy az ima lehetséges maradjon. Beszéltem nektek Krisztus példájáról. Ő időről időre próbál elmenekülni a tömegtől, hogy imádkozzék: Napkelte előtt fölserken, hogy elmenjen a pusztába, és ott egyedül legyen Atyjával. Ez a ritmus - bár nem tudjuk pontosan, milyen ütemezéssel - beleszövi az emberek rendelkezésére állástól zaklatott életébe a visszavonulás időit. Jobban emlékezetünkben kellene tartanunk Isten parancsát, amiről túlságosan megfeledkezünk, ami kötelező ritmust ír elő: a heti pihenő parancsát. Nem kell napi ritmussá válnia. A szegény ember életéből ez nem telik ki. Isten heti ritmusáról beszél nekünk. Nem szabad elfelejteni, hogy túl az Egyház intézkedésein a vasárnap megtartására vonatkozólag ott az Isten rendelkezése is, amely a megpihenés heti ritmusára kötelez. Túlságosan elfelejtjük ennek a parancsnak az értelmét, túlságosan is az Egyház előírta misehallgatás kötelezettségén át nézzük, pedig ha egyszerűen elmegyünk a vasárnapi misére, azzal még nem teszünk eleget a parancsnak. Az Úr parancsolata a megpihenés ritmusára, az Istennel való kapcsolatot újra fölvételére kötelez. Isten ismeri az embert, és óvatosságra akar inteni önmagunk ellenében, mert az élet magával sodor. Ha Ő nem parancsolta volna meg nekünk a heti pihenést, nem lenne meg életünkben ez a ritmus. Látni kell azt is, milyen dühödten próbál kibújni az ember a pihenés e ritmusa alól. Mikor az egyik tevékenységnek vége, jön helyébe a másik. Még ha a vasárnapot nem is tudjuk pihenőnapunkká tenni, akkor is igaz marad az Úr parancsának értelme: életünkben meg kell találnunk a heti ritmust.

Meg kell értenünk, miért szükséges ez a ritmus. A kemény és zaklatott élet felhasználása az isteni egyesülés eszközeként kockázatokkal jár. A szerzetest kötelező külső csendnek csak akkor van értéke, ha létrehozza, ha kiemeli a belső csendet, ami nem más, mint az elszakadás, a lélek békéje, az isteni cselekvés iránti készség. Ha a munkásélet eszközeivel akarjuk elérni ezt a készséget, akkor ellenőrzésre van szükségünk, hogy megtudjuk: nem kerített-e hatalmába az anyagiak hajtóműve. A heti csend ritmusa lehetővé teszi ezt az ellenőrzést és a mindig újra önmagunkra vetett pillantást; mert jó, ha időnként szemügyre vesszük önmagunkat. Továbbá az imádság mellett megengedi, hogy elgondolkozzunk: mit valósítottunk meg hitünk által, és hogyan mélyítsük el ezt. A visszavonulásnak erről az idejéről beszélve néha azt mondják, hogy egy tartályhoz hasonlítható, amit az ember megtölt, és aztán a hét folyamán kiürül. Ez a kép hamis. Mert azt sugallja, hogy a lélek csak a csendnek és a visszavonultságnak ezekben a perceiben él igazán, rendes élete pedig süllyedés. Az igazi kép az élő testé, amely a pihenés és az edzés ritmusának van alávetve. Igen jól tudjuk, hogy a mindig pihenő ember elgyöngül; azt is tudjuk, hogy aki kímélet nélkül beleveti magát a sportolásba vagy valami erőteljes gyakorlatba, elhasználódik, ha nem tud beosztani pihenő időszakokat. Ha a gyakorlás és a pihenés összhangja meg van szervezve, az élőlény fejlődik mind a kettőben. Az a lélek tehát, aki átadja magát Isten őt illető akaratának, felajánlkozva munkájában,

szegénységében, fáradtságában, életének mások által történő kihasználásában, akkor se féljen, ha imájának napi ritmusa nem marad meg mindig, mert előre tart Isten felé, és ha mindezt ki tudja használni, a Vele egyesült élet nem csökken. Ellenkezőleg: megvan a lehetősége az imádságra való igazi előkészületnek, ha nem is az elmélkedésnek.

Vegyük kézbe most az Evangéliumot, és keressük meg benne, mit tanít nekünk Jézus az imádságról. Erről szóló példabeszédeit olvasva valami emelkedett tanítást keresünk - és csalódunk. Hogy lehet az, hogy az Úr nem tanított meg bennünket igazán imádkozni? Úgy találjuk, nem túlságosan felelt meg az apostolok kérésére: „Uram, taníts meg minket imádkozni”, mikor egyszerően a Miatyánkot tanította meg nekik. Persze hogy a Miatyánk nagyszerű imádság, összefoglalja a lélek minden mozdulatát Isten felé. De mi mást kérünk az Úrtól, nem imamódszert. Ezen a ponton csalódunk, mert semmi sincs. Azaz hogy van valami, de azt nagyon mellékesnek látjuk! Úgy tűnik, igen földies példabeszédekkel találkozunk: egy özvegy, aki zaklatja a bírót, hogy szolgáltasson neki igazságot, mindaddig, míg az torkig lesz vele - „zörgessetek mindaddig, amíg ajtót nyitnak nektek”. De mielőtt megbotránkoznánk, nem kellene-e az Úr szavát teljesen egyszerű lélekkel befogadni?

Az ima egyedüli nehézsége valójában a kitartás hiánya. Alapjában véve nincs más igazi nehézség. Meg kell lenni bennünk a bátorságnak, hogy imába fogjunk, akkor is, ha úgy látszik, hogy semmit sem ad nekünk: hogy találkozzunk Istennel, ahhoz elég önmagunk csupasz hitben történő felajánlása. Kifosztottan, bátran bele kell fogni: azt hiszem, ez az útja azoknak, akik nem tudnak másképpen találkozni Istennel. Van egy másik nagy út, amely sok léleknek nyitva áll: lelkek, akiket a gondolkodás, az elmélkedés, bizonyos imaformák vezetnek el a találkozásra: az ő hivatásuk a kolostor útjára szól. Másokat a mindennapi élet megpróbáltatásai, a fáradtság, a szenvedés merít bele a lélek és a szív éjszakájába, tehetetlenségébe. Isten majd felhasználja ezeket a külső tényezőket, hogy e lelkeket Magához vezesse. A lényeges tényező itt az Isten hívása, mert az kemény; nem szabad azt várni az imától, hogy az erő érzését öntse belénk, vagy bármi érezhetőt. Miről is lehetne szó? Egyedül Istent keressük az imában. Meg kell győznünk magunkat, hogy Istenért, a többiekért és a világ megváltásáért imádkozunk. Az Úr a Getszemániban és a kereszten nem önmagáért imádkozott; nem is talált benne semmi személyes vigaszt.

Mi azt keressük, hogy érezzük az imánkat; így azután hamar elbátortalanodunk, és azt mondjuk, hogy nem tudunk imádkozni. Igen gyakran azok tartanak ki az imában, akik örömet, lelki jóérzést merítenek belőle. Ilyenkor csinálják, mikor pedig ez az érzés megszűnik, abbahagyják. Pedig hát az Úr folyvást mondja: „Zörgetni kell, nem egyszer, nem kétszer, hanem százszor”, - mert Isten talán csak a százegyedikre felel. Az is megeshet, hogy egyesektől egészen halálukig szóló kitartást kíván ebben a fájdalmas hívó várakozásban. A szentek igazi útja ez volt. Minket az ejt csalódásba, hogy kívülről látjuk őket, és csak látható kiáradásukat vesszük észre. Például könnyen azt képzelnénk, hogy P. de Foucauld állandó társalgásban élt Istennel. Pedig ilyeneket ír: „Bele kell kapaszkodnom a hitbe, hogy megmaradjak az imában, és még azt se tudom, szeret-e az Isten, mert sohasem mondja.” Itt befejezem, mert azt hiszem, ez maga a lényeg.

Mi hiszünk az Evangélium egyszerűségének, és legelsőnek Krisztust kell megkérdeznünk ezekről a dolgokról. Tegyük meg azt, amit Ő mond nekünk. Ha nem csinálnánk mást, csak azt, hogy egy óra alatt tizenkétszer újra kezdünk egy öt perces imádságot, akkor pontosan azt csinálnánk, amit Jézus vár tőlünk. Ki kell tartani: ez azt jelenti, hogy ha nincs is semmi új, ha úgy tűnik is, hogy semmire se jó az egész, akkor is folytatnotok kell. Ki akadályoz meg benneteket - ha úgy gondoljátok, hogy képtelenek vagytok imádkozni -, ki akadályoz meg benne, hogy térdre vessétek magatokat egy templomban, és felajánljátok magatokat Krisztusnak, úgy, amilyenek vagytok, tehetetlenségetek és bűneitek őszinteségével? Emlékezzetek a farizeusra és a vámosra; emlékezzetek, milyen mérhetetlenül jobban szerette Krisztus a vámost ott a templom mélyén. Ha ilyen egyenesen, ilyen kitartóan megyünk Isten felé - a kitartás a bátorság jele -,

akkor Isten elénk fog jönni. Nem szabad azt mondani az imáról, hogy különleges feltételek kelljenek hozzá, amelyek nálunk nincsenek meg, vagy pedig: túlságosan kemény dolog ahhoz, hogy átadjuk magunkat neki. A kistestvérek és kislányok sajátos hivatása éppen az, hogy higgyenek és felajánlják magukat Istennek, hogy amennyire képesek, tökéletességre vigyék a szegények imájának ezt az útját. Nem vágnak többre, mint a szegények; ugyanolyanok a feltételeik az imához, semmi több. Meg kell győzniük magukat, hogy ez elég nekik. Sajátos hivatásuk, hogy hordozzák azok terhét, akik gyöngék, akik már nem bírják, akik belefáradtak, és mindezt felajánlják Istennek. Ezt az imádságot magunkévá tehetjük; elmondhatjuk, hogy azokat képviseljük, akik ilyen helyzetben vannak, akik megállnak útközben, mert nincs bennük kitartás, vagy nem tudják, hogy Isten vár rájuk az ösvényen.

Különben Isten a tapasztalatban, úgy látszik, megerősíti ezt a látásmódot. Azt hiszem, állíthatjuk, hogy a testvérek nemcsak hogy eljuthatnak ezen az úton az imádsághoz, hanem talán gyorsabban is jutnak el. Éspedig a következő okból: azt hiszem, a dolgok logikája arra kötelezi őket, hogy azonnal a hit megtisztulásának szakaszába lépjenek, különben egyáltalán nem bírják. Vagy az egyik történik, vagy a másik.

Úgy tűnik nekem, ilyen kegyelmeket érdemelt ki nekünk P. de Foucauld hűsége az imádságban. Semmi kétség, nem látta előre mindazt a helyzetet, amiben testvérei később élni fognak. De abban az egyben bizonyos vagyok, hogy hűséges volt az imához, mégpedig nem éppen könnyű körülmények között. Igaz, a pusztában volt; messziről a puszta igen szép, de látni kell közelről, élni kell hónapszámra benne. Kérdezzük csak meg az igazi szaharai lakókat, a teveháton járó katonatiszteket, akkor megtudjuk, hogy a puszta nagyon is nem kényelmes. Amikor hosszú utakat tesz meg benne az ember, mint Atyánkkal igen gyakran történt, más nem is sejtheti, milyen fáradtan érkezik meg. Azt sem szabad hinni, hogy a magány, az elszigeteltség olyan foka, mint P. de Foucauld élte, emberi és fölemelő. Rendes körülmények között az ilyen magány erkölcsi depressziókat termel, és gyakran szül nyomott kedélyállapotot. Jól tudják ezt olyanok, akik a pusztában éltek, például a szaharaiak, akik hónapszám megtapasztalták a futóhomok magányát. Amikor ők, a tapasztaltak beszélnek nekem P. de Foucauld-ról, azt csodálják: „Hogyan élhetett ilyen egyedül a pusztában, erkölcsi elernyedés nélkül, megőrizve lelkének mélységes békéjét?” Ez Istennel folytatott életének nagy csodája. Keményebb és nehezebb feltételek között, mint a klauzúrás szerzetesek, vagy akár a világban élő munkások.

Az élet e folytonos követelésével szemközt - megannyi felszólítás, hogy rázza le az elbátortalanodást, gyűrje le a fáradtságot -, mindezek közepette kovácsolódott ki türelmesen imádsága. Hagyaték ez a mi számunkra. Gyakran beszél nekünk a bátorságról. Nem fogunk találni semmiféle receptet a keresztény életben, ami lehetővé tenné, hogy megtakarítsuk magunknak a bátorságot, sőt néha a hősi bátorságot.

Az ima súlyos feladat; el kell határoznunk, hogy a végére járunk, hogy mindvégig kitarunk benne: ha nincs bátorságunk, semmi értelme. De ne mondjuk, hogy életünkben nincsenek meg az imához szükséges feltételek.

In: Szegénységünk kincse (Szerk: Sántha Máté) Prugg Verlag, Eisenstadt, 1982. p.60-70.